

ბის წარმომადგენელია, არჩევანს მართლ ქება და დიდება ეთქმის და სხვა არავითარი წუნი არ დაეკედება.

ჩვენ ამას იმტობა-კი არ ვამბობთ, რომ ვითომ გამოსარჩევებს გვიდგოდეს კეროასინის ადგილ-მძებრებში უკლებლიან. დამტობა გვიცხნას. ჩვენ მხოლოდ დედან-ბუნს არჩევანისას ვესარჩევებთ: იგი ყოველთვის უნდა შეეფერებოდეს უმრავლესობის სურვილსა და რავე ბერსა ჰსურს, ის უნდა იქმნას შესურდებული. კაცის გონებას ამაზე უფროსად დღემდე უკრ არ მოკრწონა ერთს თავანზედ იარის აზრის გადასწევებად. ამიტომაც, სხვა არჩევანზეა მივარდნილი საქმე, იქ მთავრობა მართლ უმრავლესობის ხმას შეერყნარებს ხოლოც. მართალია, იმჟიათი ამბავი არ არის ქვეყანაზედ, რომ მართალი ზოგჯერ უმრავლესობის მხარეზე არ არის, მაგრამ რას იზამთ: „ხმა ერისა და ხმა მდვილისა“.

ასალი ამბავი

* გუმწი, 7 ოქტომბერს, მისი იმპერატორებითი უმჯობესობა, დიდი მთავარი მიხეილ ნიკოლოზის ძე წაბრძანდა ზორჯომილად წიგნში გვირბის მათათვალისებრბოლად. იქილამ დიდი მთავარი პირდღარი ყრბარის წაბრძანდებამ სანადიროდ.

* ერთს ახალგაზდა ყმაწვილის კაცს, მე-ჲ კურსის სტუმრულ-თილოლოცს, დაუწერია საქმობა ერცელო წერილი შემდეგის სათაოთით: *მეფე ირავლი მეორე, როგორც სარდალი და მხედართმთავარი“. ამ თხზულებაში ახალგაზდა ავტორის დაწერილობითი აუწერილია, სხვათა შორის, ბრძოლა ირავლისა გარბი-ჩაის მღერბარის ნაპირებზე, ერევენს ახლო.

მხარე ასწავლა სავლი, სად და რომლის გზებითა; თავად პირ-თამევე დამბრუნდა, გამობსტუმრა შევითა; გველა მოწალო რანდი, შხამი მიჰქიდა ვერცხლად! ლემა ვასწია თვე-შაღმე, შვილის ნელოწელო. ორ-სამჯერ გადმოაბიჯა, თავბრუსხვითი იპარეოდა; რო ნახა თადლაოური თუან არ იხედებოდა, თოვის კეისს ხელო ვადმოჰქირა, უნახა პირის-წამალი; ზურგს დასცა, გულზე წიწია, მუსლი მოელო მავალი. გამზა და დაღობ-მოლოწდა, ჯერ გამოქცევის ჰლომობდა; რო ნახა ჩამფარბილი სულთა-მებრძოლი წალომბად, იწედა, ვერა ღვებოდა, თუშტ-კი ღლიერა ცილობდა,— მამონ-კი გული მოეცა, მარჯვენად უნდა ციკასა. გამოქცეული მოიდა, ქალი ქეას ჰაწედა კლდისხას; თავს დასცა, განადღურა, ტვინი ურია მიწასა. მერე დაქრბოლან მივარდა წიკით, თმების გლეჯივით; ნატყიარს ხელებს აფარებს, სისხლი გადმოჰბის ნქლევითა. *მეშველეთ, თქვენი ქრბიმეთ, ამას-კი ეწამალოთა!

როგორც ვითო, ამ ოპში ირა ლომ 2,000 ჯარის კაცთ 18,000 სპარსთა ჯარი დამარცხდა.

* ჩვენ გეთხოვებ გამოვაცხადლო, რომ თავაშეგლობერ ტუოლისის სამადლო სარზოგდობარს აპირობს ლატრიან-ალტერის გამართვის სამადლო აზრითა ამ ოქტომბერში და ამიტომ სთხოვს ყველას, ვისაც-კი სურს მიიღოს მონაწილეობა ასეთს კეთლის საქმეში, ნუ დაიშურებს და შესწირის რაიმე ნივთები, ვისაც-კი რამ მტერი მოაუფლებნება.

შემოწერილი ნივთები ესთხოვთ გამოგზავნის ველაკი ბარისის ასული შერყმეტყვის სახელობაზე, მის სადგომში, რომელიც იმყოფება ბარათისკის ქუჩაზედ.

* ტუოლისში სხვა-და-სხვა დღესასწაულებს თუვა სასწევებზე. თოვას ჰყიდან ჩარჩბი. არც ერთს მათვანს არა აქვს ბეჭედ-დასმული საქონი ქვეზე. უზარლო ქვეზე აქვთ გამოწონილი და იმითი ისტუმრებზე მუშტარს. მომეტებულ ნაწილად ასე აწორილი ვუთო თუვა 30—32 გირვანქაზე ზვითი ძნელად თუ ავა. აუცილებლად საქართველო ყურადღება მიჰქიონდ ამ გარემოებას, ვისც ჯერ არს.

* დაბიბედა და ჩქარა გამოეცა საგაწვილო ნათარგმნი წიგნაკი. ვიგნავს (გორაკობა) ეწოდება. აკლია მხოლოდ სურათები, რომელნიც მალე იქმნება მხად. გადმოთარგმნილი რუსულიდამ ბ-ნ ლაზარიშვილის მიერ, ამ წიგნს ბ-ნი ჩარკვიანი პეჭედის.

* რომ უფრო სასიამოვნოდ გავუხდეს ხალხს კაცისის მიდნულ წყლებზე მოგზაურობას, სახელმწიფო კონებთა სამინისტრო და ლუბინშვას ნასწავლი მებეჭდ, რომელმაც უნდა წარადგინოს აზრი, თუ როგორ უნდა რო ეწყობინება ბაღების მოწყობა.

„სულ-ხორცი ვამიწირია, *ორი თქვენ ინაკეთეთო! თადლაზურა (დასუსტებული) — ვის გავგონანე, ურჯულთა შზოგავლენ სასიკვდილოდა; რახანის ის-კი ჩვენს ხოცებს არ ქმარობს სასიცილოდა.. ჩემზედ აზია, რას გავევე გულ-კეთობადას, სინდისა? ლორებს სუ ისე არ ჰზოკენ, მოკლდ, ვინა ვთხოვა თამისსხსა. ნეტავი ყველა მეტყველოთ ერთფერი გულთ გეღებოდა; ექვი რო არა გეტოდნიყო, კცი კაცს მიერბობოდა. მითომ მე მოგბრუნდებოდი, მითომ მე მექმელებოდა. ენატრობ და ენატრობ ბეჩაი, მაგრამ ამსწულუ სად არი?.. (გული მისდეს; ყამარ წვეთი მოაპრუნებს.) ექმარა — ნუ გემიინან, არ მოკლავს, აქვს გუჯე შენი ყამარი! თადლაზურა — შენ მე ევარას მიშველი, სული დავგი მოავარი. წილი, დამესენ, ნუ ჰტირი, მე კარა დამემივინა, ჩქარა დეღარემს მიუდი, კიოთ მიველოდაინებოდა. მე აქვე წულში ჩამავდე, იორი მენქას საზარედი; მოტროლოდ თეგზემი მეყო, ივრის ბიზინი მოზარედი.

და „პარკების“ ვადიდება ამ წყლებზე („Новости“).

* სწავლული მოგზაური და მკობედი კაცისის, ბ-ნი დინიცი, შესდგომია კაცისის მყინარების აღწერასა. მეორე სწავლული, ბ-ნი როსსიკოვი, რომელმაც გამოკვილა კაცისის შიებთა და იმგზაურთა საქმისა და დაღესტანში, ამახადებს ცრუელს თხზულებას იმაზედ; რაც უნახავს, და მალე გამოუგზავნის კაცისის საეგვარაფრო საზოგადოებს („Новое Время“).

* გავ. „Кавказ“-ს მუშეტყვი, რომ ყოველდ უსამღელვროებს პავლეკო, სპიტირეობის ვეზარბასმა, მიიღო ახალი აღვლილი: ამას იქით მისი ყოველდ უსამღელვრობა ვანავებს ყანანის ვარქივას, რომელიც თითვება რუსეთში ერთ უმთავრესს ვარქივადო.

* იმავე ვაზთვის სიტყვით, ტუოლისში ისყილება ახალ ჯურის საშობარები, რომლებშიაც ნახ მიჩის მავიერი უნდა იმბარებოდეს ნეთი. თუმრე იხე კარავა მომართული ეს საშობარები, რომ ამ რავითარი სურს არ აუყენებს. ნახ მიჩის სიძებრემ მალიან მოეწონება ხალხს ასეთი საშობარები.

* ოქტომბერს მუცკარზე ვერან-ტოვის წისქვილის ჩარხას ამოტყან კვის ვაგმი, რომელსაც ოკვი მოჭრილი ჰქონდა. ვაგმი იხე სხსხლი სდოდა და უყოლა ახალი საგვარელო იყო.

სამსახროს სამშენილი სამოზა-დექიანს ძრემა (ნ ოქტომბერი)

რვა საათს ბეგრი არს ავღდაზარ, რაც სხადოდა დაიწყო. ზამს სვერცხობა წიაკეთის წინახდელ საქმეში პროკოპობებს. მის შემდეგ ღაზარავი დაიწყო ესაზოგადოებისა ვიდე ურჩხაქიტქა, ზამს ზ. ჟარფაქემ.

იმის გამსტყვერი ტალღები წყლულს ერგებინან წაძლდა; დღის ტირილი შვეთში მამილა ნანტო-საქმლდა. მალი-მალ მოგვეყველები, სიხზარბი ბეგრეულ ძნახაო; ამა შენ იცი დელასა, როგორაც მამინახა... თორა რო უთბრა მერცხალოთა? დრო-კანი დადგებინაო, რაც უნდა ბეგრი ვაბრუნო, მისიც ვამბრუნდებინაო... ვამფრინდემ—წლი, დავლოცე, ღმერთმა ვავამდინიგოას! უფრო კი ყოვემა მოკცეს, უფრო ვავამდინიგოას. ტირილით ვეღარას მიშველ საბარალოს მიწის ტყეცხასა; მამიგონილო ოლომკა, შენსა და ჩემსა მესხას! ნურავლ მამინეინებ, რო სხვათხან ნამეკოფარი ხარ; მარტო ქვეანამუსით გიცნონ, სად ვისიც ნაკოლარი ხარ, სხვა არა მინდ შენგანა, არც-რას მამევეწერი ვარ; რაც უნდა ბეგრი ვიუბნო, მით შენგან უბედური ვარ: ისეც და ისე შენგანეც სიკვლის უნებური ვარ. შენთან მეწადა სიცოცხლე, შენთანეც მინდა სიკვდილი... (სული ამოსდის)

ბ-ნი ჯორჯაძემ. მკრამ ღაზარავი არ არის საჭირო იმსწო, თუ რომეღ-ნად საჭიროა და სასარგებლო იქმნება ჩვენის ქვეყნისთვის საძვეწეო გამართვისა. მერვედ დაახახხვებს ვივლებს ჩვენს მუწინაგაბარს ნაწამოკებს. ყოველიც კი ასე კარგად იგის თვითოეულმა თქვენგანმა და ამიტომაც თქვენს უერთბას-სხეისს და მოთმანებას არ მოაკადენ. მე მოკავადილო მხოლოდ იმას, თუ რასა შეულება უნდა ვახსოვოთ, რთა ჩვენი აზრი განვხორციელოთ. უმთავრესი დაბრკოლებას რომედი ხელს ვეკმწინს, ჩვენი „სახოგადოებისა“ უფელობას; ამიტომაც ჩვენ უნდა ვივადლოდ და აღმოვიჩინოთ საქმელებს. მასათვის ჩვენ მავრითათი უნდა ვაქვს, მაგრამ უნდავე მქვენივეს ვერ ამოგვიგებს უფრო იმასთვის, რომ თვით უნდავეს უჭირს ამ უნდავედ. რადგანაც უმთავრესს შექმნასზე, რომელიც უნდა აღმოვიჩინოთ ქვეყნს, იმედოდ უნდა ვეგონდებოთ, ამიტომაც ჩვენ სისრულემ ვერ მოკვებით წინახდელს ვახსრავს; ჩვენ არ შეგვიძლიან ვამართოთ ვრცელი სასწავლო გამოცდისა, მისეთა ვამოკებისა, რომელიც უნდა მივიტოვოთ კვირა-ნაწილს მუწინაგაბარს. თუმცე ჩვენი მდგომარეობა ვაწარმოებოდა, მაგრამ გამოთვან მასცადა-მასცე უნდა ვახსოვითათ, რადგანაც იგი ჩვენთვის შეტად საჭიროა და სასარგებლოა; და რადგანაც ჩვენ არ მალ-გემის ვამართოთ ვრცელი გამოთვან, ამიტომაც ვერ-ვერგობით უნდა დავეწინოთ სქედარდებს გამოთვანს, რომელიც უნდა მივიტოვოთ ვევადა ვამოთვანება-კი არს, არამედ ვრთა, ახ დამდებსაზე. მასათვის ჩვენ უნდა ვამართოთა როგორც დადგინას „სახოგადობებისა“ ჩვენს, სასქედმოთა კონკრეტის მისის კრავებს მუწინაგაბარს ინტერესებს და ყოველთვის შეტად ვამართებს წყლებს მუწინაგაბარს წარმტყნებს, და სთხოვით, რომ შექმნას აღმოვიჩინოს იფედით გამოთვანს ვახსარავად. თითვამეც დამწმენსებელს უნდა გვიყნოთ, რომ სახისიტრო ხელს მოკვეთებს და უნდა არ გეტყვის, აი, ეს უნდა მომი-

სხეუნანს ვრებისთვის და მკეთისსა, თუ არსახსანს ბრძინდებოთ. ბ-ნი ბოლოტოვი. ნება მომეძინეთ მუკანსაო, რომ რაც თქვენს ბრძინეთ, არ თანხმება იმას, რაც პროტოკოლმა მოსაწევრებელს მათვე საგნის შესახებ, და ამიტომაც მათხოვრავს შესწორავს ეჭვრევეს.

ბ-ნი ბუდალოვი. გამოთვანს იმედნად სახეულისისა და საჭირო საქმეში, რომ პროტოკოლის შესწორებაზე ღაზარავი მეტო და უსაგლოდა. მე ვეგრ სავრითათი საქმეს დაბრკოლებას ქვდაც და ამასათვის ვამოთვანსა, მე სავრითათი ვაქნებოთ და თვით სხემს გამორკვეწის შეტყობა.

ბ-ნი არახსანიანიტი. სანამ დავედგენებოთ, რომ თხოვნიან მავართათი სასქედმოთა კონკრეტის მისისიტროსა, საჭიროა ვახსოვრო, რამდენი იფელი უნდა ვთხოვოთ გამოთვანსათვის. საჭიროა მავართათი აწერის თვად-სახარობას და მკვეტოთა, რამდენის ვამოთვან შექმნას გამოთვანსათვის. ერთის სიტყვით უნდა ვამოთვანს მასს შეტად მივარდინოთ სანისსიტროს. ავტოდა საჭიროა სხვა კონკრეტის მიდის მისაწავილება გამოთვანსათვის.

ბ-ნი ვერჯოაძემ. თქვენს აზრს დაედავ სუფრადლეოთ, მაგრამ საქმე ამის, რომ თუ იმის გამოძიების შეწყვეტით, რამდენის მოგან შეტვინდით, მამს საქმე მალან გამაგლოვან, დავეინახებო. რაც შეეკება აწურთ თვად-სახარობას, ვინ არ იყის, რომ იგი ვერ-ვინის შექმნას ვერ აღმოგვიჩინებს, რჩავს რთვა ამ საქმე გვირგვინსა, ესეც მიიღო მსაგლოვანში, თუ რასა შექმნა ჩვენი თვად-სახარობა. ჩვენს თვად-სახარობას ვირ-ვით იფელი უნდა მასწავლოთ, რომ გამოთვანსათვის საჭირო ნეთიმო მოკვეტოლს.

ბ-ნი ბოლოტოვი. ექიმმა სუდალოვმა შექმნას წყლებს, რომ პროტოკოლის შესწორებაზე ღაზარავი მეტო არის. ექვით აზრს სამართლიანი არ არის, რადგანაც პროტოკოლმა იმეჭვება და შესაძლოა მეთისთვის მოკვეტეს. რაც

XVI პურს კამა უნდა, დღინოს მხა, საქმეს არ უნდა ღლინის; ვისაც არ უტლავ; არ იცის; როგორ ძნელია ღლიდინი. რაითა ხანი ჩავიდა ვარსკვლავი შუადღისში; ივდა და ცხარედ ტიროდა თანამარი შესაბარლოსი. დედა ვერ დას მო მზანა ღლიდინის სუსტობამა; სურულ მამოლოსათი ვანანდა მიმმა და ღლიდინობამა; ხან მომჭროვა ეყვის ხმა, ხან დინანდამი ღლიდინითა; ახასტად ვარედ ვავარი პროტოკოლი ყმაწვილსათოთ. დაეალო-მოაღლის თვადღემი, ეყვის ჩემსა დაიყოტრებდა; მხოლოდ თუ ჰოტი იხასდის, ან ბუცი დაიცილდებდა, ან დაპბუქვდა ნიაგი, ოლოდა?! აძრახდებოდა, და მოდარებულს ცსუნდა ვარსკვლავი ვათხოვდებოდა. კთამის ყოველი მოჰჯარდა, ყველი ვესტულით წამლისა!; კვირა ამოშპობინდა იერის ხმა, *

*) ოლოდა მელმეორე ვრინველია მოისა. **) ფაშაღვასა ჰქონიათ, რომ ზორაკ სულებს ვევის ვანება კთამის ყოველმის შექვლიანთ. მერე ვეღარა და ანტიმის ვარეშობასანავე კთამის ყოველსა, ოას ანტიმის ტანტულს და მიამურუნთ თვის ბუნავს.

